

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

En Patufet a Secundària

En Patufet: cent anys

Solucionari

MONTSERRAT CERDÀ I MORERA
VICENT SANZ ARNAU

1. Abans de veure l'exposició

1. Activitat oberta
2. Activitat oberta

2. Durant la visita

1. Activitat oberta
2. Diverses dates possibles:
 - 1904. El 3 de gener apareix el primer número d'En Patufet amb un tiratge de 900 exemplars.
 - 1905. Assalt de militars a la redacció del Cu-cut! Josep Baguñà, nou propietari de la revista.
 - 1909. Setmana Tràgica. Afusellament de Francesc Ferrer i Guàrdia.
 - 1911. Constitució de la CNT que serà repetidament il·legalitzada.
 - 1922. Fundació d'Estat Català per Francesc Macià. S'inicia el suplement Violet.
 - 1923. Dictadura de Primo de Rivera. Assassinat de Salvador Seguí. Vaga de transports a Barcelona. En Patufet passa a imprimir-se en rotativa. Tiratge de 60.000 exemplars.
 - 1925. Supressió de la Mancomunitat de Catalunya.
 - 1931. Proclamació de la República Espanyola. Neix Esquerra Republicana de Catalunya. Reconeixement de la Generalitat de Catalunya, Francesc Macià n'és el president. S'inicia el suplement Esquitx i acaba Violet.
 - Mor Francesc Macià. Lluís Companys president de la Generalitat.
 - 1934. Fets d'Octubre. Empresonament del govern de la Generalitat.
 - 1936. Victòria del Front Popular. Aixecament militar al Marroc i inici de la Guerra Civil espanyola.
 - 1938. Inici de la batalla de l'Ebre i de l'ofensiva final sobre Catalunya. El 24 de desembre surt a la venda el darrer número d'En Patufet.
3. **Aureli Capmany** (Barcelona 1868-1954). Fundador de la revista. Va ser el seu primer editor i director. Identificat amb el catalanisme, fou precisament aquest compromís el que el portà a emprendre la publicació del setmanari. Els problemes econòmics el forçaren el 1905, un any després de l'aparició del primer número, a vendre la revista a Josep Baguñà.
Josep Baguñà (Barcelona, 1870-1942). Propietari i editor de la revista des de 1905 fins a 1938. Editor de *Cu-Cut!*, propietari d'una editorial i d'una llibreria, fou una peça clau no

només de l'èxit empresarial de la revista sinó de la creació del mercat literari infantil en català. La seva perspicàcia i el seu olfacte comercial per detectar i satisfer les demandes del públic asseguraren la pervivència de la revista i de les iniciatives editorials que s'aixoplugaren al seu entorn.

4. **Josep Maria Folch i Torres** (Barcelona 1880-1950).

Sense cap mena de dubte, J. M. Folch i Torres va ser l'ànima d'En Patufet, de la seva imatge pública i del seu reclam comercial. Mai no s'ha donat un cas similar de simbiosi entre un escriptor i una revista. La seva integració efectiva en el negoci de Baguñà data de 1909, amb l'encàrrec d'una obra per a la "Biblioteca Patufet". Des d'aleshores, Baguñà anirà donant-li més protagonisme dins del setmanari, conscient de la vàlua de J. M. Folch com a escriptor per a infants i joves.

Amb pseudònims variats però identificables Folch va furnir del material més divers les planes d'En Patufet: poesies, contes, narracions seriadades, reportatges, cròniques, etc. que en algun cas s'aplegarien en seccions: "Pàgines festives", "Episodis i aventures" i especialment les "Pàgines viscudes".

5. La majoria dels il·lustradors d'En Patufet provenen de la premsa satírica i coneixen prou bé les publicacions més modernes que es fan a França, Anglaterra, Alemanya i els estats Units. Els més importants són: Joan Junceda, Gaietà Cornet i Joan Llaverias.

Joan Garcia-Junceda i Supervia (Barcelona 1881- Blanes 1948). Junceda començà a publicar el 1902 al *Cu-Cut!*. La seva obra conté un gran encert expressiu, gran habilitat tècnica, i reflecteix les formes de vida de la societat catalana dels tres primers decennis del segle XX. Formà una simbiosi perfecta amb J. M. Folch i Torres i va ser l'il·lustrador constant de les seves "Pàgines viscudes".

Junceda rep múltiples influències, tant dels caricaturistes francesos i alemanys, com del dibuix japonès. Entre els seus col·legues era admirat i el seu estil sovint imitat.

6. En Patufet mostrava el compromís amb la societat mitjançant la inclusió de molts aspectes de la realitat cultural, social i fins i tot política del moment. La revista també assumí la divulgació de tots aquells aspectes que podien ajudar a la tasca de catalanització.

Una de les aportacions més significatives de la revista correspon a l'àmbit lingüístic. Des dels seus inicis el màxim objectiu de la revista era l'ensenyament de l'idioma, atesa la situació més que precària del català en el sistema educatiu i, alhora, la importància concedida a la llengua per a la creació d'una identitat nacional.

El setmanari dedicà una atenció preferent als temes lingüístics mitjançant seccions dedicades a l'aprenentatge de l'idioma, però també amb articles, cròniques i notícies de temes històrics o sociolingüístics.

Altres aspectes tractats: els joves i la política, els moviments catòlics, les noves formes d'oci (l'esport, el cinema, l'estiueig ...), la moda i l'aparença física (especialment, la imatge de la dona com a reclam i receptor publicitari), el avenços tecnològics i la velocitat (els avions, els automòbils ...), la imatge social de la dona, la transformació de la ciutat (el creixement demogràfic, la reforma del nucli antic, la urbanització de la plaça Catalunya, l'aparició dels grans magatzems...)

3. Després d'haver visitat l'exposició

1. El públic a qui s'adreçava En Patufet eren els infants catalans, principalment aquells que ja sabien llegir, tot i que la revista- amb els seus ninots- dedicava una certa atenció als més menuts. En Patufet també s'adreçava indirectament als adults, els compradors, i específicament a aquells sectors socials conscients de les mancances que en termes d'educació patia la societat catalana de l'època. Aquesta intenció – catalanitzadora, instructiva i moralitzant- es combinava hàbilment amb el caràcter lúdic, la qual cosa assegurarà el seu èxit: agradava els lectors i satisfieia els compradors. A mesura que les condicions socials i econòmiques milloraven, En Patufet va aconseguir d'ampliar el nombre de lectors més enllà del seu públic natural. La revista, a més, aconseguí de sortir de l'àrea

d'influència de Barcelona per arribar a bona part del territori català amb una presència notable a les àrees rurals. Amb tot, el fet més destacable és la relació que s'establí entre la revista i els seus lectors: a mesura que els infants anaven esdevenint joves, la revista adaptà els continguts sense alterar, però, els seus trets essencials.

2. L'abril de 1938 les tropes franquistes van ocupar Lleida tot posant la frontera en la línia del Segre i de l'Ebre. Malgrat una última temptativa desesperada de les forces republicanes per recuperar aquests territoris (batalla de l'Ebre, juliol de 1938), l'exèrcit del general Franco va poder consolidar l'ocupació i iniciar la conquesta de la resta de Catalunya.

L'ofensiva es va iniciar el 23 de desembre de 1938. El 26 de gener de 1939 les tropes franquistes van entrar a Barcelona.

Des del primer moment, el règim franquista va mostrar una de les seves característiques centrals que no va abandonar fins al 1975: la repressió contra els moviments democràtics i d'esquerres i contra qualsevol expressió nacional de Catalunya (lingüística, cultural o política).

El 24 de desembre de 1938 surt a la venda el darrer número d'En Patufet. Per liquidar-lo, va fer falta tota una Guerra Civil.